

Nr 233.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt; given Stockholms slott den 2 oktober 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

vid 1952 års riksdag beslöts vissa inskränkningar i rätten att nedskriiva varulager vid 1954 års inkomsttaxering. Därvid framhölls att behovet av bestämmelserna i fråga, vilka riktade sig mot spekulativa lageruppyggnader, skulle framdeles omprövas.

I förevarande proposition uttalas, att vad som förekommit hitintills under år 1953 icke synes vara av beskaffenhet att göra ifrågavarande bestämmelser behövliga. De föreslås därför skola upphävas.

Förslag

till

förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skall omedelbart upphöra att gälla.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 oktober 1953.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *behov av särskilda bestämmelser rörande värdering av varulager vid 1954 års inkomsttaxering*, samt anför därvid följande.

Enligt kommunalskattelagens allmänna bestämmelser skall inkomst av rörelse beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär, att inkomsten skall bestämmas med beaktande bland annat av den i räkenskaperna gjorda värdesättningen av in- och utgående varulager. Denna värdesättning skall frångås endast om särskilda omständigheter därtill föranleder. Man har brukat kalla detta rätt till fri varulagervärdering.

Denna rätt inskränktes i viss omfattning genom förordningen den 14 december 1951 (nr 795) med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt. Dessa bestämmelser innebar, att lagerökningar under beskattningsåren 1952 och 1953 skulle upptagas till anskaffnings- eller återanskaffningsvärdena, dock att vissa spärregler i uppmjukande syfte därjämte skulle iakttagas.

Nyssnämnda bestämmelser tillkom som ett led i den förda ekonomiska politiken. De antogs av riksdagen samtidigt med förordningen om investeringsavgift och utgjorde såtillvida ett komplement till denna som dylik avgift icke skulle uttagas vid investeringar i varulager. Genom inskränkningen i den fria lagervärderingsrätten avsågs spekulativa lageruppbbyggnader i viss mån skola motverkas.

I proposition nr 252 till 1952 års höstriksdag anmälde jag, att utvecklingen under sistnämnda år visat att det knappast varit erforderligt med speciella regler mot spekulativa lagerökningar. Konjunkturavmattningen hade föranlett företagen att i görligaste mån söka förhindra en ansvällning av lagren. Inskränkningen i den fria varulagervärderingen syntes endast i mindre mån ha varit av betydelse därvidlag. Jag framhöll vidare bland annat, att samtidigt som utvecklingen sålunda karakteriserats av spontana strävanden från företagens sida att nedbringa lagren, avsättningssvårigheter verkat i riktning mot lagerökning. Detta gällde särskilt skogsindustrien

men även andra branscher. Det skulle — utifrån de motiv som låg till grund för lagstiftningen — te sig obilligt att för beskattningsåret 1952 bibehålla inskränkningen i rätten till fri lagervärdering beträffande de företag, som genom att uppehålla driften bevarat sysselsättningsmöjligheterna för den anställda personalen. De tillfälliga varulagervärderingsbestämmelserna riktade sig icke mot dylika lagerökningar, som knappast kunde be-tecknas som spekulativa.

Av skäl som nu återgivits föreslogs i nyssnämnda proposition att de tillfälliga varulagervärderingsbestämmelserna icke skulle gälla för beskattningsåret 1952. Beträffande vilka regler som borde gälla för beskattningsåret 1953 anfördes samtidigt följande.

Jag har redan tidigare framhållit, att det för dagen tillgängliga materialet för en konjunkturbedömning närmast tyder på en stabilisering av det ekonomiska livet. I varje fall synes några påtagliga tendenser till en lagerökning, betingad av inflationistiska förväntningar, icke finnas. Det torde under dessa omständigheter saknas anledning att ingripa med åtgärder i speciellt syfte att motverka lagerökningar. Erfarenheterna från efterkrigs-åren med dess snabba kastningar mellan skiftande konjunkturlägen talar dock för att en viss beredskap upprätthålles i fråga om möjligheterna till ingripanden på detta område, så att nya tendenser till inflationistiska lagerdispositioner snabbt kan bekämpas. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda att bestämmelserna i 1951 års förordning om varulagervärdering i huvudsak får kvarstå i vad avser beskattningsåret 1953. Den författningsmässiga regleringen av frågan synes av vissa tekniska skäl lämpligast böra genomföras på så sätt att 1951 års förordning om varulagervärdering helt upphäves samtidigt med att en ny förordning antages avseende beskattningsåret 1953. En sådan förordning bör taga sikte på lagerökningar från utgången av beskattningsåret 1952 till utgången av beskattningsåret 1953. I övrigt synes bestämmelserna böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med bestämmelserna i 1951 års förordning.

Jag vill än en gång understryka, att en förordning om begränsning i rätten till fri varulagervärdering för beskattningsåret 1953 bör tillämpas allenast därest utvecklingen visar, att detta är betingat av konjunkturpolitiska skäl. Eftersom det är önskvärt att redan nu förelägga riksdagen förslag till sådan förordning, vill jag framhålla, att jag vid den framtida tidpunkt, då utvecklingen under år 1953 kan med större säkerhet bedömas, kommer att överväga huruvida det kan befinnas obehövt med särskilda åtgärder mot spekulativa lagerökningar. Skulle övervägandet leda härtill kommer jag att förorda att riksdagen förelägges förslag till förordningens upphävande.

Riksdagen godtog vad som sålunda föreslogs. Därefter utfärdades den 19 december 1952 dels en förordning, nr 754, om upphävande av 1951 års varulagervärderingsförordning och dels en förordning, nr 755, om varulagervärderingen vid 1954 års inkomsttaxering.

Ytterligare får jag erinra om vad jag uttalade i den senaste finansplanen och i proposition nr 227/1953 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1953/54, m. m., nämligen att begränsningen av rätten till fri lagervärdering borde tillämpas allenast därest utvecklingen visade att detta vore betingat av konjunkturpolitiska skäl. Jag framhöll tillika, att

jag vid den framtida tidpunkt, då utvecklingen under år 1953 kunde med större säkerhet bedömas, ämnade överväga huruvida det kunde befinnas obehövt med särskilda åtgärder mot spekulativa lagerökningar. Min avsikt vore därför att om det vid tiden för riksdagens höstsession visat sig att tendenser till spekulativ lagerhållning ej förekommit, föreslå att ifrågasvarande bestämmelser skulle upphävas jämväl för år 1953.

I enlighet med i det föregående återgivna uttalanden får jag nu ånyo upptaga frågan om särskilda varulagervärderingsbestämmelser bör gälla vid 1954 års taxering. Min avsikt är icke att i förevarande sammanhang lämna någon närmare redogörelse för det för dagen rådande ekonomiska läget i olika hänseenden utan jag vill endast konstatera, att, såvitt kunnat bedömas, några spekulativa lageruppbyggnader av det slag, mot vilka lagervärderingsbestämmelserna riktade sig, icke förekommit. Härav följer då att något behov av en tillämpning av dessa bestämmelser vid 1954 års taxering icke kan ur angivna synpunkt anses föreligga. Jag vill därför förorda, att riksdagen underställes förslag till upphävande av bestämmelserna i fråga.

Beträffande den statsfinansiella innebörden av att kommunalskattelagens regler om varulagervärdering skall tillämpas vid nästföljande års taxering kan annat icke sägas, än att ett visst bortfall av skatteunderlag, som ej låter sig närmare beräknas, kommer att inträda.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.*

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas innevarande års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harald Häggquist.